

Nezaměstnanost, sociální a hospodářské poměry v roce 1938.

Podle zprávy ministerstva sociální péče v Praze z ledna r. 1938 přibýlo v celé čsl. republice v lednu na 60.000 nezaměstnaných to jest asi o 10 tisíc více než v lednu r. 1937. V Radčicích tvoří nezaměstnanost téměř stále se hlásí nezaměstnaných přes sto. Po novém roce ochabl průmysl sklářský ještě citelněji. Je málo navleku, v máčkárnách a v bmsárnách skl. kroužku zředka kdy se pracuje. V neděli dne 23 ledna 1938 dostávali zde nezaměstnaní přiděl cukru ze státní stravovací akce. Rozděleno zde přes 200 kg cukru. Živitelé rodin dostávali 3 až 4 kg, svobodní 1 1/2 kg cukru. Potom 24 února dostali zde nezaměstnaní přiděl mouky a to živitelé rodiny 10 kg, svobodní po 7 1/2 kg, a staří 2 1/2 kg mouky pšeničné. Při rozdělení některý nebyli spokojeni. V létě pak v srpnu a v září pracovalo z Radčic přes dvacet na opevnovacích pracích čsl. státních hranic, a při stavbě silnice ze Žil. Brodu do Smrč. Také v létě přispělo k obživě sbíraní a prodáváním černých borůvek. Platilo se zprvu za 1 kg Kč. 1'60 a 1'80, později pak Kč. 2' - až Kč. 2'20. Až do konce září bylo trochu navleku, od 1. října následkem okupace byl veškerý sklářský průmysl úplně přerušen, nikde se nepracuje jenom v továrně p. Vojt. Linky v Louanici se částečně pracuje a z Radčic si tam lidé chodí pro navlek korálek. Vláda zřizovala pracovní tábory první dva v Praze a jeden ve Zlíně. Koncem prosince zřízen pracovní tábor v Semilech k jehož odvodu bylo povoláno z Radčic 6 dělníků.

Počet
nezaměstna-
ných.

z nichž tam jeden zůstal, ostatní se vrátili domů. Podle statistiky ministerstva sociální péče bylo v celé republice v listopadu r. 1938 103.685 nezaměstnaných, z toho umístěno v pracovních útvarech 5556. Koncem prosince r. 1938 počet nezaměstnaných stoupl na 142.316, z čehož bylo zařazeno do pracovních útvarů 8398 nezaměstnaných. Podle jednotlivých zemí bylo nezaměstnaných v letech: 66.450, z toho 6.299 v pracovních útvarech, v zemi Moravskoslezské 39.568, z toho 2.107 v pracovních útvarech, v zemi Slovenské 35.606 a Karpatské Ukrajině 692 nezaměstnaných.

Výroba
skl.
perlicek.

Skleněné slabé perlicky se toho roku vyráběly t. zv. dlouhokrátky různých barev, pruhovaných i uměle barvených a stříbrných, které se navlékaly na t. zv. "mysky" 5-6 cm dlouhé. Vyráběly se též "štylty" /čípky/ různé délky pod čísly 1, 1½, 2, 3, 4, 5 a navlékaly se na 50 cm dlouhé svazky, a takový svazek vážil 45 okg. Na brněnské tržnice nebyly žádné poplávky, jenom zvlášť kdy na nepatrný "troch", který dobalí výrobci většinou ze svých skladů.

Výroba
brüdllice

Výroba Brüdllice se toho roku málo podnikala, ačkoliv již z jara byly na tuto kyslinu větší poplávky a co byla Brüdllice hotova v zásobě, všechna se brzy prodala. Toho roku zde v Dostěvicích dobývali Brüdllici Bohumil Václavík čp 33, František Dobias, a na Jirkovsku asi dva malé lomů.

Počasí roku 1938:

Počasí do dubna jest uvedeno na začátku ro-
ku 1938, v této knize.

Květen: Z počátku velice studeno, až zima,
studeno většinou, až do 9. tého, potom teplé slun-
né počasí bez deště, 19. tého prší, potom stři-
dově a 29, 30, 31 prší po celé dny.

Květen.

Červen: Zprvu pěkně, 3. silně prší celý den,
5 a 6. Svatojanské svátky, pěkný čas. V pátek
10. června k večeru bouře a pak 11. tého prší
po celý den, 12. tého podmračeňo, 13, 14 slunečno
pak do 18. chladnější. Od 19. do 25. teple, 26.
v neděli odpoledne bouře s lijákem, což trvalo
asi 1 hodinu, potom pěkné počasí až do kon-
ce června.

Červen

Červenec: Střídavé počasí prší, bouřky podmra-
čeňo a chladno až do 15./7. Od 23./7. nastaly ve-
líké větry, které trvaly do konce měsíce. 29./7.
před polednem byla zde bouře s deštěm, odpoled-
ne zase slunečno.

Červenec.

Srpen: Veliké větry které byly koncem července
trvaly nepřetržitě až do 12. srpna, které dosaho-
valy ve stínu 33 až 34° R. Radiové zprávy hlási-
ly, že v celé Evropě jsou veliké teploty. 12. srpna
byla odpoledne bouře s deštěm v noci prší a 13./8.
tř. Potom nastalo nestálé počasí, slunce, dešť,
chladno. Zvláště špatné počasí 24 a 25./8., téměř
ustavičné prší, při tom zima, vítr, což trvá až
do konce srpna.

Srpen.

Září: 1. září prší silně po celý den, pak
pěkně do 4./9. 5./9. prší. Ve čtvrtek 8./9. po páté
hod. odpoledne přihnala se sem bouře s lijákem
a krupobitím. Padaly zde kroupy veliké jak
dětské kulíčky ku hrnám i větší, což trvalo a-
si 20 minut a zůstala po nich bílá zem. —

Září.

V některých domů rozbitý kroupy v oknech skla a na polích způsobily škody. Na Braškově kroupy v tuto dobu nepadaly. Potom lepší čas a 12/9. prší silně celý den. Pak nastal pěkný teplý slunný čas, který potrvál až do konce září. Noce byly chladné.

Ríjen.

Ríjen: 1. října mlhavo a pošmurno, pak do 7. října pěkně. 8. října z rána prší, studený vítr, kolem 2. hod. odpoledne několikrát silně zahřmelo a od západu se přihnál liják a kroupy, což trvalo asi 1. hodinu. Pak pěkně až do 17. října. 18./10. z rána mlhavo odpoledne prší a malá bouře, pak proměnlivo až do konce října.

Listopad.

Listopad: 1./11. Všechny svatých slunečný, tichý, teplý den. 2./11. mlhavo a chladno bez deště až do 17./11., 18. a 19. pěkně, 20./11. prší, pak střídavé počasí až do konce listopadu.

Prosinec.

Prosinec: Že začátku prší a mlhavo, až do 5./12. První sníh zele padal v noci z 5 na 6 prosince, pokrýl zem a za tři dny bylo zase bez sněhu. Pak střídavě chladné počasí až do 16./12. Od 16. do 21./12. silně mrzne. Maxy dosáhly 20°. 21./12. v noci nastala obléva, prší, a 22. padá sníh, nemrzne. Na Stedry den méně mrazu, pak téměř každý den trochu padá sníh. Hustě pak padá a mrazu na Starý Rok po celý den i v noci. Koncem roku jest zele asi 25 cm sněhu.

Zemřel
posl. A. Hlinka

Vneděli dne 21. srpna r. 1938 měl polních posl. A. Hlinka poslance Ondřej Holinka, předseda slovenské strany ľudové v Ružomberku. Byl to také jeden z těch, který chtěl autonomii Slovenska.

Dějinné události v roce 1938.

Veliké dějinné události, které se odehrávaly v roce 1938, jinně byly zmíněny hranice Evropy, v tak podivuhodných a neprochopitelných formách a které se buďto zdály neuvěřitelné lidem, kteří nežili v této době, neboť i lidem kteří v těchto dobách žijí, připadá, že tyto události neuvěřitelné, ale které jsou skutečně provedené a na které národ československý nikdy nepochybně.

Útoci z prátka na sobotu, dne 12. března r. 1938, v 5 hod. 20 minut vstihlo německé vojsko do Rakouska, obsadilo ho a připojeno k Německu a tím vznikala již Velikého Německa. Onělus Rakouska se stal bez odporu Rakouské branné moci a bez boje. Kanclér Německa Adolf Hitler pak prohlásil, že připojením Rakouska k Německu, zachránil Rakousko před občanskou válkou. Potom 10. dubna 1938 se konal v Rakousku plebiscit, hlasování, při němž většina hlasovala pro připojení k Německu. Onělus Rakouska znamená také, že nikoliv evropských států dostalo Německo za souseda. Tato událost způsobila překvapení a dojem v celé Evropě a i Československo se tím ocitlo ve velikém nebezpečí a znamenalo to porušení Evropského míru.

Připojení
Rakouska
k Německu.

Roku 1933, byla v Československu založena politická strana, německá t. z. strana heidelbergu, jejíž předsedou byl Konrad Heidenreich, která při volbách do Národního shromáždění v roce 1935, silně vzrostla a dostala 1,249.497 hlasů a tím získala 44 mandátů. Tato strana nebyla spokojena a nářkala si a tvrdila, že Německá menšina v Československu je utiskována a pro, což pravda nebyla, neb často byl brán na Němce lepší ohled, než na Čechy.

Založení
pol. strany
německé.

Karlovars.
ské
požadav.
ky.

Tato strana na jaře r. 1938 předložila čsl. vládě t. zv. "Karlovarské požadavky", mezi nimiž byl též požadavek povolení německé autonomie Sudetských Němců v československu. I Hlinkova Slovacká strana pracovala pro autonomii Slovenska. V květnu když se konaly v československu obecní volby tu v německých okresech dělali Němci výtržnosti a incidenty proti lidem a celé republice, které měli účel ten, aby byly splněny jejich požadavky. Pak 21. května přišly zprávy, že nacistický vojsko se blíží k československým hranicím a že je čsl. republika v nebezpečí.

Povolání
1. ročníků
záložní
k vojenské
cvičení.

21. května za uvedených okolností, ministr národní obrany Machek, povolal podle branného zákona se souhlasem čsl. vlády jeden ročník záložní k mimořádnému cvičení vojenskému. Důvodem tohoto opatření je nutnost zachování v používání nových zbraní a zabezpečit, klid, pořádek a bezpečnost státu a zabránit dalším incidentům a výtržnostem, které se vyskytly v německých částech republiky. Z Radce byli povoláni tyto záložníci: Jos. Liška, Josef Havelčík, Pravoslav Pavlata, Mirosl. Háděk Jaroslav Václavík č. 33.

Toto vládní opatření zajistilo na nějakou dobu klid a bezpečnost. V těchto pohyblivých dobách konal se v Praze I. všesokolský slet, který se se zdarem vydařil.

Vyjednávání.

Potom v srpnu a v září vyjednávala čsl. vláda se Sudetoněmeckou stranou o národnostních otázkách. K tomuto vyjednávání vyslala anglická vláda do čsl. republiky lorda Runci-
mana, aby dělal zprostředkovatele mezi čsl. vládou a německou stranou. Pro československo to nemělo úspěch, neb to je veliký bohatství a jeho jmění jest 80 milionů liber to jest asi 11 1/4 miliard čsl. korun.

10/9. Lord Runciman 1938. na veletrhu

Ve čtvrtek dopoledne navštívil lord Runciman s chotí pražský vzorkový veletrh a se zájmem si prohlédl jednotlivé expozice.

Foto: Ceps.

SVĚTA

doucnost

ústava nezná plebiscitu o tom, zda obyvatelstvo té či oné části republiky chce být v republice nebo jinde. Vláda nemá možnost plebiscitu nařídít. To by bylo třeba napřed suspendovat ústavu. Pro takovou změnu ústavy nebude hlasovat ani jediný československý člen parlamentu. — Plebiscit byl by možný jen tehdy, kdyby napřed někdo u nás provedl puč a státní převrat za účelem plebiscitu. Prakticky plebiscit by byl možný, jen kdyby si jej někdo vynutil válkou. Plebiscit je válka. — A dnes snad už i v Norimberce je jasno, že válka světová, jejímž konečným výsledkem mohl by být jen bolševismus v říši.

Až bude Jednou skutečný mír...

Až přežijeme všechny tyto věci a až v Evropě zase bude mír a důvěra v mír, budeme si moci u nás v Československu vytvořit přátelské soužití všech a přátelskou soutěž mezi jed-

Toto vyjednávání nevedlo k úspěchu, ačkoliv
čsl. vláda se snažila tyto otázky smírně ře-
šiti a v některých věcech i ústupky učinila,
ale Snětky odstoupiti nemohla a jednání
bylo přerušeno a situace v září je nejvyš-
ší vázba.

x V sobotu, 10. září, promluvil do rozhlasu presi-
dent Dr. E. Beneš, v národnostních otázkách
a v ponětí 12. září měl rozhlasem řeč Ně-
mecký kancléř Adolf Hitler, v níž stanovil,
že od 1. října 1938 musí čsl. vláda prostou-
piti znenájmě území, jinak, že Německo zak-
ročí vojensky.

Rozhlaso-
vý projev
presidenta
Dr. Beneše.

Po tomto Hitlerově prohlášení počali Snětky
Němci dělali protistátní vytrápnosti a inciden-
ty, voláše tak z. „ordněři“ dělali výprady
na pohraniční čsl. úřady a celnice, kteří za
noci skenlovali, stříleli a zavlékali čsl. pohra-
niční úředníky do Německa. Při těchto výpa-
dech padlo mnoho čsl. lidí, strážě i vojáků.

Incidenty.

Při čsl. vládě, aby zajistila klid a pořádek v
pohraničním území rázně zakročila a vyhlá-
sila v mnoha německých okresech stanné
právo a zakáz shromáždovací, což částečně
místy mělo účinek, ale na hranicích se dě-
ly stále nebezpečnější výprady na pohraniční
čsl. strážě a způsobily mnoho škod na čsl. ma-
jetku i na životech. Potom vřoly utekli „vorně-
ři“ do Německa a volně vřoly na čsl. stráž
útočili. Při těchto vorněřských výpadech mě-
la čsl. stráž a vojsko těžkou službu, neb se
obalo, aby nevznikla mezinárodní zápletka.

Stanné
právo.

Koncem září byla situace více a více napjatá.
V pátek 24. září kolem 23 hod. v noci byla rozhla-
sem vyhlášena mobilisace záložníků do 40 roků.
Po vyhlášení mobilisace do 6. hodin se mají zá-
ložníci do 40 roků hlásiti a nastoupiti činnou
vojenskou službu. Vozovky koní, a motor. vozidel.

Mobilisace.

Demise
vlády
Hodžovi

Čl. vláda svolala demisi, odstoupila, a
24 září jmenována vláda, nová jejími
předsedou se stal generál Jan Syrový.
Ve 25. září nastala doba krajně napjatá
a vádná, neboť se očekávalo, že Německo
vpravdě vojensky do československa a, že
nastane válka. Bylo nařízeno po celé re-
publice dílati protiletcké opatření, kryty,
úplné zatemnění v noci všech světél a
noční hlídky. Toto opatření proti leteckým
útokům se konalo i zde v Radčicích a
mnohá rodina měla připraveny nevytřeb-
nější věci v rancích a uzlech a byla tak
připravena na útěk. Vybíratelstvo nakupuje a za-
sobí se potravinami a p.

Protiletcké
noční
opatření.

Čl. vláda
spoléhá
na Francii.

Čl. vláda odmítala téměř do poslední chví-
le postoupiti zněmčelí území, a spoléhala
se na svého spojence Francii, že kdyby
Německo napadlo československo, že Francie
zakročí a pomůže. a když Francie zakro-
čí i ji, že poskytnou vojenskou pomoc An-
glii a Rusko.

Chamberlain
vyjednává
za českoslovens.

Posudu československa vyjednával s říšským
kancléřem Hitlerem, anglický ministerský
předseda Chamberlain, který několikrát
za tím účelem letěl do Německa, avšak
v Německu kancléř Hitler prý ještě podmínky roz-
šoval.

Konference
čtyř
velmocí.

Do 1. října 1938 mělo československo odvrátit
území Německu, jinak hrozil kancléř Hitler
útokem. Anglický ministerský předseda Cham-
berlain posílá koncem září dalšího posla.
Do Berlína ke kancléři Hitlerovi s depeší.
Ten odpovídal a svoluje aby do 24 hodin se
sešli předsedové čtyř vlád: anglické, fran-
couzské, italské a německé, k projednání
problému v československu.

Presidentovo poselství míru

Náš stát vyjde z dnešních obtíží vítězně

*»Mám nezdolnou víru v zdravost a sílu státu,
v jeho skvělou armádu a oddanost lidu«*

Praha 10. září 1938.

President republiky dr. Edvard Beneš pronesl dnes večer rozhlaselem projev k obyvatelstvu všech národností republiky. V poselství, určeném československému lidu, pravil president:

DRAŽÍ SPOLUOBČANĚ,

Mluví k vám ve chvíli mezinárodních těžkostí, největších od světové války, které zachvátily nejen státy evropské, ale i význačné části jiných světadílů. Mluví k vám všem, k Čechům a Slovákům, k Němcům i k národnostem ostatním, a mezi nimi zase ke všem stranám. Mluví k vám především jako k lidem, kteří chtějí klid a mír a mají v sobě navzájem ctíti lidskou důstojnost a dobrou vůli.

Dvacet let ostrovem klidu

Naše republika se po celých dvaceti letech vyvíjela v klidu a pokroku. Politické demokracie a svobody, hospodářského a civilizačního obohacení, vzestupu kulturního, náboženské tolerance, sociální spravedlnosti, dosahovala krok za krokem bez krizí, bez pučů a revolucí, pokojně a vývojově. Co jinde působilo nebezpečně přesuny, ba převraty, u nás se řešilo rozumně, bez slepé vášně, prakticky. Měli jsme a máme jediný problém, po celá staletí obtížný, stále nové formy řešení vyžadující: Otázku národnostní.

Měníme tempo, neopouštíme ducha

Ale i ten jsme se snažili vyřizovat svým vývojovým způsobem, jako otázky jiné. Dnes rychlost událostí evropských a světových, od nichž se nemůžeme izolovat, nás nutí k rychlejšímu tempu na této cestě. To je smysl všeho toho, co dnes v těchto otázkách podnikáme. Měníme tempo, neopouštíme však ducha. Je to upřímná a opravdová snaha dosahovati takového stupně politické spravedlnosti, jaká je u nás prakticky proveditelná. Chce to být duch pravé, upřímné demokracie. V tomto duchu vláda přistoupila k jednání s představiteli jednotlivých národností naší republiky a začala především se stranou sudetoněmeckou, jako jejich nejsilnější složkou. Plán, který naší ústavní čí-

nitelé takto připravili, platí ovšem pro všechny obyvatele tohoto státu a věci se budou přirozeně projednávat i s ostatními representanty našich národností.

Původní a dnešní vládní návrhy

Otázky, o kterých se jedná, a zásady, podle kterých se zamýšlí je uspořádat, byly dnes uveřejněny. Značná část tohoto materiálu byla obsažena již v národnostním statutu, připraveném na jaře. Návrh vládní nemá ovšem formy zákona, jako měl návrh národnostního statutu; je podán ve formě dohody o zásadách nové úpravy, ale ty jsou zpracovány prohloubeněji a přesněji,

jsou rozvedeny tak, aby čelily nedůvěře, že snad ta či ona věc nemyslí se dosti vážně atd.

Jsou v něm ovšem také některé části, které v původním plánu nebyly; i ty jsou vypracovány tak, že má být dáno státu, co patří státu, a národnostem že se má dostat toho, co patří jim. Při tom však - jak nám velí demokratická tradice této republiky - garantuje se v každém svazku, státním i samosprávném, jednotlivci vůči celku, menšině vůči většině, svoboda jeho přesvědčení, jeho práva národnostní, spravedlivé podmínky jeho činnosti politické, kulturní a hospodářské. To platí pro menšiny české jako německé, slovenské jako maďarské, rusínské nebo polské.

Uskutečněním těchto návrhů má být zajištěna všem občanům a všem národnostem tohoto státu především opravdová rovnoprávnost tak, jak to vychází z naší ústavy a z našich demokratických ideí i institucí a tak, aby každá z národností v republice měla ve státě posici, jaká jí přísluší podle její početnosti. V tom smyslu budou řešeny i speciální otázky slovenské. Tak velkoryse pojatou spravedlnost může si dovolit ve svém státě uskutečnit lid, který v obyvatelstvu státu tvoří dvoutřetinovou většinu, který je sám v sobě zdravý a pevný, lid svůj stát tak horoucně milující a lid odhodlaný, vytrvalý a reálně myslící, jako právě náš československý lid jest.

Sta a sta přípisů presidentovi

Ostatní státy přijdou po nás

K dnešním návrhům docházíme logicky vývojem národnostních otázek v celé Evropě. Jsou to naše zvláštní poměry, které nás nutí, že své národnostní věci řešíme tak spravedlivě první. Náš stát má všechny národnosti kulturně velmi vyspělé, zejména obě počtem nejčetnější národnosti mají vysoké vědomí národní a přispěly průběhem svých dějin v mnohém ke všelidské kultuře. Je tudíž samozřejmé, že pro ně i pro národnosti ostatní ve srovnání s jinými středoevropskými národy, musíme jít ve věcech národnostních dosti rychle vpřed. Ale nebudeme v tom poslední, i ostatní státy budou mít tytéž starosti.

Nemalá oběť míru

Odhodláváme-li se k tomuto řešení i ve chvíli vzrušené, ve chvíli otřesené vzájemné důvěry, je jisto, že tím přinášíme nemalou oběť k zachráně obecného míru. Přinášíme však tento příspěvek vědomě. Chceme přispět k vyrovnaní rozporů evropských vůbec, chceme přispět k vytvoření dobré spolupráce se všemi svými sousedy, zejména se svým sousedem největším, Německem, chceme dát doklad Evropě i Americe a zejména Anglii a Francii, že svým povinností k všeobecné spolupráci

rozumíme a že je plníme v míře, v jaké nám to nezbytnosti státní dovolují.

Apel na všechny pro mír

Jestliže já, jako president republiky, v souhlase s vládou, vám přes krajní naše oběti, v těžké době takto přinášené, toto řešení dnes doporučuji, obracím se zároveň na vás, na všechno obyvatelstvo státu, a pravím se vši vážností: Jde nám především o to, obnovit plnou důvěru a spolupráci mezi oběma největšími národy republiky a zajistit uvnitř státu klid, mír a pokojný vývoj. Budeme tím pracovat opravdu nejen na zachráně míru v okamžiku mezinárodně velmi pohnutém, na zachráně míru pro svět a Evropu, ale také pro klid svého města a své vesnice, pro své pole, dílnu, pro svou rodinu, pro svoje nejbližší. Avšak nikoli jen já v své úřední funkci mám povinnost pracovat pro mír, nejen státní odpovědní ústavní činitelé, nejen politické osobnosti v řadách vládní většiny ne posílní menšiny - ti především - ale vedle nich

dý jednotlivý spojující na svém místě má a musí tak činit. „Aždy z vás, jak dnes věci jsou, brou vůlí, klidem, zabraňováním konfliktů, incidentů a srážek prokazuje službu míru. Ale může také zlobou, rozčilením, vyvoláváním srážek, mír nejen u nás uvnitř, ale v celé Evropě podstatně ohrožovat.

V posledním bodu návrhu dohody, o které dnes referoval tisk, je řečeno doslovně toto: „Aby v této těžké době zajištěn byl národnostem státu klidný vývoj a okamžité provedení tohoto ujednání nebylo rušeno, přičiní se zúčastnění činitelé o uklidnění veřejného mínění českého i německého, o vytvoření lepšího ovzduší mezi národnostmi v duchu vzájemného porozumění a rovnoprávné spolupráce. Nemá se tím nikomu brát právo kritiky a diskuse o politických událostech, ani obhajoby jeho názorů, zájmů a práv. Ale půjde o to, aby zmírněním a postupnou změnou dnešního tiskového, agitačního a propagačního boje se vytvořila nová atmosféra a aby kritiky a diskuse politické se prováděly veskrze slušně, loyálně a objektivně.“

Vlast potřebuje klidnou práci

Obracím se tudíž se svou výzvou na všechny Čechoslováky, všechny Němce u nás a všechny ostatní obyvatele této republiky, bez rozdílu národností. Nevolám politiky a politické stra-

ny: U těch je mně to samozřejmé. Volám však jednotlivé občany, volám všechny lid:

Nikdy dosud nebyla odpovědnost jednoho každého z vás větší, nežli je teď!

Budte klidni, budte rozvážni, uchovejte si pevné nervy. Jděte klidně za prací svého denního povolání, to především potřebuje od vás naše vlast.

Čím méně se uchýlíte od svého denního života, tím větší přispěvek přinesete pro zachování míru.

Ukažte světu, že ani ten, ani onen z nás nechce vzít na sebe odpovědnost za to, že pomohl dnešní evropské napětí stupňovat. V tom duchu obracím se také k tisku všech stran, směrů a národností: I jeho zásluha nebo vina může být dnes větší, nežli se snad sám dohaduje.

Vždyť prožíváme chvíle, kdy všichni bez rozdílu stran a národností musíme se srazit dohromady, abychom na tomto kusu půdy, kde naši otcové a dědové žili po mnoha staletí v klidné budovatelské práci, také my zachovali pokoj. Mají dnešní Čechoslováci a sudeťoněmci po-

tomci československých a německých předků ničit tam, kde oni budovali?

Státní moc a pořádek

Vím dobře, že státní moc naší republiky má a musí mít dosti sil, aby zaručila kázeň a pořádek v občanstvu a pro občanstvo svými prostředky. Ale bylo pýchou naší demokracie, že to byla dosud vždy demokracie disciplinovaná; že zde klid býval střídán především sebeovládáním občanů. Proč by tomu dnes mělo být jinak? Proto chci plný návrat ke klidu a pořádku ve svobodě a v loyálním a disciplinovaném závodu zbraněmi ducha a argumenty. Kdyby to byl právě vzájemný poměr národností, do něhož by se volky nevolky vkládaly mocenské prostředky státní moci, zda by se tím na celé další národnostní soužití nevložil nežádoucí stín?

Také německí občané chtějí mír

Já tudíž stále věřím, že nebude třeba jiné nežli morální síly, dobré vůle a vzájemné důvěry, abychom všichni našli sebe sama. Já věřím v opravdovou touhu německého lidu, právě tak jako znám touhu Čechů a Slováků a všech ostatních po spolupráci a po klidu. Máám dobré zprávy, jak všichni lidé dobré vůle mezi našimi spoluobčany německé národnosti po normálních poměrech a po míru prahnu. Dostávám v tom smyslu denně spousty dopisů, zejména také od našich německých občanů.

Ohtějí mít mír, klid, práci. V důstojnosti, v harmonii, ve vzájemné dobré vůli. Češi a Slováci, Maďari a Poláci i Rusíni chtějí totéž.

Proto věřím, že na základě připravených návrhů se dnešní vládní většina se všemi národnostmi dohodne a další zdárný vývoj republiky zajistí.

Pro Čechoslováky platí tu k docílení tohoto úspěchu a ke zdárnému provedení národnostního míru jeden jediný nezrušitelný zákon: omezit stranické boje, sjednotit se více než dosud, postupovat naprosto loyálně a solidárně a nedotknout se ideje československé jednoty.

Budeme-li takto řešit své národnostní věci, jako jsme rozřešili s úspěchem řadu otázek druhých,

naše vlast bude z nejkrásnějších, nejlépe spravovaných, nejbohatších a nejspravedlivějších zemí na světě.

Může být pro někoho, kdo v této zemi žije, něco lákavějšího nad tuto vyhlídku? Chci věřit — opakuji — a věřím, že touha po takové budoucnosti je to, co nás ze všeho nejvíce spojuje. Učiňme všichni všechno, abychom se jí přiblížili. A jestliže nám hrozí něco, co by nás mohlo od ní odvrátit, něco, co není v moci obyvatel této drahé země, nechť není mezi jejími obyvateli jediného člověka, který spravedlivě, upřímně a oddaně by nechtěl pomoci nebezpečí takové odvrátit všemi prostředky a všemi obětmi.

Anglie oznámí Německu, že útok

Anglická veřejnost a Francie pro britskou záruku naší bezpečnosti

Praha 10. září (ev). Situace zůstává napjatou proto, že podle souhlasných zpráv z mnoha kruhů tři německí vůdové, Ribbentrop, Goebbels a Himmler radí Hitlerovi k válce a odůvodňují to tím, že Československu nepůjde na pomoc ani Francie ani Anglie. Francie z toho okamžitě vyvodila důsledky a provedla téměř taková opatření, jaká jsme my učinili 21. května. Současně učinila nátlak na Anglii, aby nenechala Německo na pochybách a jasným prohlášením připomněla Hitlerovi, že se Anglie postaví po bok Československa, bude-li přepaden. Také anglická veřejnost naléhala na britskou vládu, aby se neopakoval omyl z roku 1914, kdy Německo do poslední chvíle věřilo, že Anglie zůstane stranou. Ale ještě jiná okolnost upísila rozhodnutí anglické vlády: samy německé vojenské kruhy jsou podle souhlasných zpráv pro zmaření plánu válečných náseptávců. Anglická vláda všemu tomu nátlaku vyhověla a rozhodla se informovat německou vládu, že útok na Československo by i pro ni znamenal případ válečný. Anglická veřejnost by dnes uvítala, kdyby Anglie převzala i smluvní záruku naší bezpečnosti, což ještě před půl rokem bylo nemyslitelné. Za tento příznivý vývoj můžeme děkovat především rozhodnému stanovisku francouzských státníků Daladiera a Bonnetta a francouzského generálního štábu.

Londýn 10. září. (Přev. zpr.) Britská vláda se rozhodla, že podnikne v evropské krizi krajní a snad poslední krok. Lze s určitostí počítat s tím, že německé říšské vládě bude ještě dnes odeslána formální britská nota. Tato nota upozorní precizním, přesným a formálním způsobem německou vládu, že Velká Británie nebude nečinně přihlížet k tomu, když bude Čes-

Zprávy, došlé do White Hall včera, přiměly britskou vládu, aby déle neváhala a donutily ji k přesvědčení, že pro Velkou Británii nastal okamžik, aby Německu jasně a zřetelně a formou naprosto srozumitelnou oznámila, že se postaví ihned po bok Francii, aby zabránila každému útoku ve střední Evropě. Francouzská vláda požádala Velkou Británii důtklivě před několika dny, aby podnikla tento krok, poněvadž je přesvědčena, že otevřená řeč ještě na Německo zapůsobí a způsobí snad změnu Hitlerova náhledu.

Také Anglie činí vojenská opatření

Bývalý ministr zahraničí Anthony Eden, jehož návštěva ve Foreign Office vzbudila včera značný rozruch, byl také pozván k poradám o britské demarchii. Nutno připomenout, že v Anglii není ničím neobyčejným, že britští ministři zahraničí při obtížném rozhodování se radí pravidelně se svými předchůdci. Tak se na příklad radil Sir Samuel Hoare za sankční krise se svým předchůdcem Austinem Chamberlainem. Rozkazy, které obdržela prostřednictvím admirality v pozdních hodinách nočních britská flotila lapačů min, vzbudily značný rozruch a dobře informované kruhy očekávají, že přes neděli budou snad oznámena další vojenská bezpečnostní opatření. Cílem nátlaku, který Francie v tomto ohle-

List se dovídá z velmi spolehlivého pramene, že Hitler včera při soukromé výměně názorů mezi ním a vysokými vládními úředníky, vyslovil své stanovisko. Je prý toto:

Hitler odmítá prý návrh naší vlády

Osm Henleinových požadavků musí být bezpodmínečně přijato a nesmí být na ně odpověděno alternativními návrhy. Karlovarské body jsou požadavkem minimálním, československá vláda jim musí vyhovět. V úterý oznámené protinávhrhy - tak zv. čtvrtý plán - jsou podle Hitlerova názoru tak neurčitě, že je nelze vzít za podklad vyjednávání. Podle zpráv »Daily Telegraphu« se prý zdá, že Hitlerovi poradci i Hitler sám, jsou toho názoru, že by na Prahu mohl být proveden ještě větší nátlak, aby bylo vynuceno bezpodmínečné přijetí karlovarských požadavků. To jest nynější politická konstelace v Německu. Nesmí však býti při tom zapomenuto na to, že každý nový incident a zejména takový, který by byl spojen s krveprolitím, by mohl vésti k okamžitému zakročení Německa.

Zvláštní kurýr za Hendersonem

Londýn 10. září (Přev. zpr.). Hendersonova zpráva o jeho včerejším rozhovoru s Hitlerem dosud do Londýna ještě nedošla. Britská vláda vyslala do

n ý m
jakých
ostřejší
kus
Kontal
může
která
raznov

Dosud ža

L o
Streetu
poslední
o r o z
děl o, s
příslušn
informa
autenti

L o
čují m
vensku
slance
v a o v
h o v o
hranlíc
Londýn
nyní v
zda se
stal
son z
setkání
nistr za
týdne v

A

Na této konferenci čtyři velmoci, rozhodnuto v osudu československa. Německý kancléř se-
tvrdil na svém požadavku, že území obývané
v československu Němci, musí být připojeno
k Německu a to 1. října etapově.

Usnesení
čtyř
velmocí.

Anglická a Francouzská vláda se usnesly a
kategoricky tvrdily na tom, aby vláda čsl.
prijala podmínky Německa a jistě prohláše-
no, že když čsl. vláda podmínky ty nepřij-
me, že nejen nepřijde československu na po-
moc, ale, že přijde proti čsl. a že pak
československo nestojí za to, aby se k vůli ně-
mu rozpoutala světová válka. Anglická sně-
movna schválila tyto podmínky, francouzská
sněmovna také, všichni pak „zachránili mír“.
Obětováli československo, jeho hranice trávící
1000 let, jeho obyvatelstvo i bohatství, dohy, to-
várny, lesy, dráhy, huty, opevnění a j.

Francie
nedodržela
spojenectví.

Dne 30. září oznámil ministerský předseda ge-
nerál Syrový prohlášením, že československo bylo
donuceno postoupiti část čsl. území Německu.
Novi obyvatelstvem působila tato zpráva veliký
dolej a rozhořčení.

Snadný
postoupení.

A tak došlo od 1. října 1938, k obsazování čsl.
území. Do 10. října byla obsazena pátá etapa.
V pondělí dne 3. října ustupovalo čsl. vojsko od
čsl. hranic do vnitrozemí, aniž se mohli bránit.
Do Radčic přišlo 3. října několik set vojska
čsl., slovaků s koni a vozy, které bylo zde u-
bytováno v Sokolovně, v hostincích a po domech,
koně po stodolách a chlévech, vozy u „lísků“.
Ušli dvě polní kuchyně v nichž vařili jiřolka a
jedna byla umístěna za Sokolovnou a druhá
v bývalém hasičském skladišti na „Obci“.
Vojsko mělo zele služby a kolem Radčic cvičení.

Čsl. vojsko
ustupuje.

Českoslo-
venské
vojsko
v Radčicích
a okolí.

Vojsko v Radčicích zůstalo do 6. října večer, když kolem sedmé hodiny v noci byl trnben poplach a všechno vojsko do malé chvíle s koňmi i vozy opustilo za zpěvu Radčice a pochodovalo směrem k Louznici, ku Želaniému Brodu. Také v okolních vesnicích v Louznici, v Žilově, v Jirkově, Stěvelně, v Dřihově, bylo v tuto dobu ubytováno vojsko všude jen krátkou dobu.

x Potom letěly volání jedna za druhou.

Prezident
Dr. Edvard
Beněš
se vzdal
úřadu.

Dne 5. října kolem šesté hod. večer oznámil předseda čsl. vlády generál Syrový prohlášením, že prezident čsl. republiky Dr. Edvard Beněš se vzdal svého úřadu. Na to pak sám prezident Dr. E. Beněš mluvil k národem prohlášením a oznamuje, že odstupuje a vzdává se svého úřadu. Ve své abdikáční listině pravil mimo jiné: "Poměry se změnily tak, že by moje osoba, jako osoba politika, mohla být i eventuelní překážkou vývoje, kterému se nyní musí náš stát přizpůsobovat, zejména také s hlediska potřeby získat rychle klid v celém našem okolí a dobrý poměr a spolupráci se sousedy." Když v prohlášení loučil se se svým národem, jeho poslední slova byla: Buďte stateční. . . . Druhý den pak opustil hrad.

Dr. E. Beněš
odletěl do
Londýna.

Pak 22. října hlášením zpravil, že Dr. E. Beněš nastoupil dnes ráno letadlem cestu z Prahy do Londýna, odkud později odjede do Chicaga, jehož universita mu nabídnula profesuru. Provázela ho jeho choť Hana.

Při okupaci zabralo Německo mnohde i taková místa a vesnice kde byl jen nepatrný počet Němců a byly zabrány takové vesnice, kde nebyl ani jediný Němec.

VERSAILSKÝ MÍR BYL POHŘBEN

1 a. - Dne 28. června 1919 byl v zrcadlovém sále versailského paláce podepsán mír. Tento mír vydržel dvacet let a téměř na den tři měsíce. Nová Evropa, vytvořená ve Versailles, obdržela novou tvářnost, vítězové světové války byli poraženi a poražení zvítězili.

Mnichov

O událostech září 1938 a jejichž základem bylo na těchto místech již podrobně psáno a nechceme proto ještě jednou obsáhně opakovat to, co naši čtenáři již vědí. Omezíme se tedy pouze na to, uvést v přehledné kalendářní formě, jak přelotně se událost v září vyvíjely:

1. Rozmluva Henlein-Hitler v Berchtesgaden. Mise lorda Runcimana v Praze obdržela z Londýna protiplynové masky. 4. Francouzský ministr zahraničí Bonnet prohlašuje v projevu, že Francie zůstane věrna svým závazkům vůči Československu. 5. Francie povolává záložníky. 7. Proslulý článek v »Timesu«, jehož autorem byl Runciman a který doporučuje územní ústupky Německu. 9. Su-

detští Němci prohlašují stav pohledu. 11. Rozmluva Bonnet-Litvinov v Ženevě. Anglie prohlašuje, že kdyby vypukl konflikt k vůli Československu a Francie by zakročila, mohla by Anglie zůstat stranou. 12. Velký Hitlerův projev v Norimberce, porady hlavních štábů v Paříži a Londýně, incidenty v sudetském území. Stanné právo. 13. Ultimatum sudetoněmecké strany vládě. 14. Další incidenty v Sudetech, Chamberlainův dopis Hitlerovi. 15. Rozmluva Chamberlain-Hitler v Berchtesgaden, další incidenty v Sudetech. 16. Sudetoněmecká stráž na rozpustěna, Runciman se vrací do Londýna, důvěrná porada maďarského kabinetu. 17. Henlein vyzývá k vytvoření sudetské legie. Porady v Paříži, Londýně a Washingtoně. 18. Porady anglických a francouzských státníků v Londýně, projev Mussoliniho v Terstu pro plebiscit. 19. První demarše u čs. vlády s cílem přimět ji k odstoupení sudetských území. 20. Polský velvyslanec a maďarský zahraniční ministr v Berchtesgaden. Obě země

přihlašují své nároky na části našeho území. 21. Další noční demarše Londýna a Paříže u čs. vlády, která pod nátlakem se podvoluje. 22. Demise Hodžovy vlády. Chamberlain do Godesbergu. Polsko vypovídá menší novou smlouvu s ČSR. 23. Porady v Godesbergu váznu. Československo mobilizuje. Polsko soustřeďuje vojsko na čs. hranicích. 24. Odjezd Chamberlainův do Londýna, důležité porady v Londýně a v Paříži. Hitlerovo memorandum odevzdáno v Praze. 25. Porada anglických a francouzských státníků v Londýně. ČSR odmítá další požadavky Německa. 26. Šéf franc. generálního štábu Gamelin v Londýně, válečná opatření v Londýně a Paříži, Roosevelt apeluje na zúčastněné státníky. Hitlerův projev v Berlíně. 27. Ultimatum Německa Československu. Roosevelt apeluje osobně na Hitlera. Chamberlain mluví v rozhlasu. Noční zasedání anglického kabinetu. Nové dopisy Chamberlainovy Mussolinimu a Hitlerovi. 28. Demarše francouzského a britského velvyslance v Berlíně. Projev

Chamberlainův v parlamentě, telefonický hovor Mussoliniho s Hitlerem, pozvání ke konferenci čtyř, 29. Mnichov.

Nikoliv jenom Československo

Leč nebylo to jenom Československo, kde se v září děly tragické věci. Svět nesl. Ve Španělsku se válčilo přes to, že hrozila světová válka. Ostatně můžeme dnes říci, že republikánské Španělsko více méně s takovou válkou počítalo a doufalo v rozhodné vítězství ve Španělsku, kdyby světová válka vypukla. Leč nestalo se tak a ve Španělsku se ještě bojuje.

V Palestině trvaly i v září krvavé boje a 15. září padlo v bitvě u Jerusalema mezi Angličany a Araby 150 osob.

Ve Francii se stávkoválo i pod hrozbou války. Teprve koncem měsíce, když situace byla velmi kritická, stávky přestaly.

Po prvé vstoupil Tunis, kde byly uspořádány velké demonstrace pro Francii, na evropské kolbiště

souvislosti s tímto komplotem, bude se zodpovídat později. Všeobecně se očekává, že aspoň 17 z 20 obžalovaných bude odsouzeno k smrti.

Žádný nový »Mnichov«

o přímou dohodu Francie s Itálií

Kim 30. prosince. — Stále vzrůstající jistota, že Chamberlain v Římě nepokusí se o zprostředkování v italsko-francouzském konfliktu, zmařila zřejmě všechny italské předpoklady. Dosud se v Itálii domnívali, že požadavky na Francii, formulované italským fasistickým tiskem, budou tvořit hlavní předmet římských porad a že se dostane Itálii se strany Chamberlaina určité podpory. Likvidace tohoto sporu měla být dokonce hlavním bodem všeobecného uspořádání záležitostí a velmocí ve smyslu a podle vzoru mnichovské dohody. S německou podporou a za určité pomoci Anglie mohla Itálie, jak se zde počítalo, očekávat příznivý výsledek svých snah. Není pochyb o tom, že by vláda vídeňské raději tento postup věci a že také

vzhledem k tomu byly také odeslány do Londýna a Berlína kopie italské noty, v níž je vy-povídána dohoda z roku 1935. Poukáz Francie na to, že chce tuto věc vyřídit s Itálií sama a přímo, je proto značnou ranou pro Itálii, poněvadž ještě před

několikta dny jicily fasistické listy Francii tak, jako by se schovávala za šosy Anglie a prosila o britskou pomoc. Všeobecné vládní uspokojení nad tím, že kontakt mezi anglickou a italskou vládou je těsnější než dříve, a tisk se dokonce

snaží tyto úzké vztahy přehánět. Otázka je, zda slabé provedením italské povolenosti k dohodě s Francií není toliko manévrem, který se změnil vbleskovou alci v příhodnou dobu ve spolupráci s Berlínem.

Prodlužení platnosti zpátečních jízdenek

tu — Ministerstvo dopravy vzhledem k prodlužení vánočních školicích prázdnin, prodlužuje platnost nedělních zpátečních jízdenek, vydaných pro jízdu tam dnech 31. prosince t. r. a 1. ledna 1939, pro jízdu zpět až do pondělí 9. ledna 1939, kdy nutno jízdu nastoupiti nejpozději do 12 hodin.

Prázdné byty železničářů

Poláci nechtějí do Bohumína

Na nádraží v Bohumíně je přes 180 bytů pro železniční zaměstnance, ale obydleno je jen asi 20 bytů. Železniční zaměstnanci, kteří byli přeloženi do Bohumína z vnitřního Polska, odmítají se přestěhovat i

s rodinou. Vánoce v jiných letech přinášely vždy přetíženi provozu na bohumínském nádraží. Letos nebylo téměř žádných cestujících, ani záslitek. Doprava je však přesto zpoždována. Rychliky mívají zpoždění až 4 hodiny.

tuny t

čt — Sal

prosine. Reut
sčluje: Včera l
šly do Salaman
republikáři
byly ve stře
poraženy
Balaguern, kte
držel po dlouh
clonistické le
střelectvo zaháj
kým bombard
rozmetalo předn
Tuny tšask
svrženy na k
i na předpřsné z
ných pískem. P
ny do boje tank
trhlinami v op
4 řady šp
jezdect a
drátu. Pěcho
těsně za vozbo
sice. Repub
ny nísoustře
výchobranan
u Borjasbla